

8.09 RECENSIÓ DEL LLIBRE SOBRE PSEUDOCIÈNCIA PER A LA REVISTA MÈTODE (2021)

Mètode és, en la meua modesta opinió, la millor revista de divulgació científica general en català que es publica actualment. És una publicació de la Universitat de València i l'editorial Bromera, i és dirigida des de 1999 per **Martí Domínguez**, escriptor, divulgador i guanyador de molts guardons literaris.

La revista es publica des de 1992. Actualment, des de 2010 té edicions en català i espanyol, i fa un anuari en anglès. També té l'edició digital, consultable en línia. El text que es presenta va ser una recensió del llibre de **Jordi de Manuel** i **Jesús Purroy** (que col·labora amb *Mètode* en una interessant secció titulada "*Els gèneres de la literatura científica*"), col·legues i amics tots dos. M'ho va demanar l'editorial i no podia dir que no, tot i que sabia que no seria prou imparcial...

100 QÜESTIONS PER IDENTIFICAR LA PSEUDOCIÈNCIA

LLIBRE CONVINCENT, ESPECIALMENT PER A CONVENÇUTS.

Jordi de Manuel i **Jesús Purroy** escriuen el llibre amb un objectiu, que expressen molt clarament: "*Més que convèncer ningú de la falsedat de la pseudociència, [l'objectiu] és proporcionar idees, informació i criteris per desenvolupar el sentit crític que permeti distingir el que és ciència del que no ho és*" I és que a vegades costen de distingir. La *Tercera Llei* d'**Arthur C. Clarke**, que ja té seixanta anys, afirma que "*qualsevol tecnologia prou avançada és indistingible de la màgia*", i aquest és el problema: moltes de les propostes de les pseudociències d'ahir i d'avui s'expressen en termes quasi màgics, com les màncies de predicció del futur, o els procediments de sanació fora de tota lògica. El llibre pretén precisament ajudar a distingir què és pseudociència i què no ho és. Algunes tècniques són clares, però d'altres no. Què dir del *feng-shui*? O de la teràpia *Gestalt*? O de les flors de **Bach**? O de la psicoanàlisi?

Per poder parlar amb precisió, calen algunes definicions. Serà una pseudociència tota tècnica, procediment o creença que no és validada pel mètode científic. Des dels capítols inicials sistemàticament i pas a pas van donant la terminologia bàsica: què és una teoria científica i què és l'escepticisme, què és un placebo, com funciona un assaig clínic, què és la recerca a doble cec, i altres conceptes metodològics.

I, amb aquest bagatge conceptual i terminològic, s'aborden en més de cinquanta capítols les diferents tècniques, teràpies o creences més o menys vinculades al món de les pseudociències. De cadascuna se'ns diu en què consisteix, la seva història, i l'opinió de la ciència per tal de jutjar-ne la seva validesa. Totes les tècniques citades abans, i moltes altres, van sent examinades amb els crítics ulls dels autors. Iridiologia, reiki, alimentació macrobiòtica, quiromància, superaliments, cromoteràpia, apipuntura, numerologia, homeopatia, txakres... Però no tot són teràpies o dietes. També hi ha creences com la reencarnació, la cienciologia, l'antroposofia, l'arribada -o no- de l'home a la Lluna, el terraplanisme o el disseny intel·ligent.

El llibre es posiciona davant de qüestions no fàcils de respondre, perquè són opinables: és bo que les medicines no científiques tinguin el seu lloc als col·legis professionals? Interfereix en la llibertat d'expressió la

regulació de les pseudociències? Per què alguns països integren l'homeopatia en els seus sistemes públics de salut? I acaben amb alguns capítols de tipus general, sobre els interessos comercials en les pseudociències, el paper dels mitjans i la divulgació científica en les pseudociències, entre altres.

Personalment sóc més pessimista que els autors. Penso que el llibre servirà per als lectors convençuts, que hi buscaran i hi trobaran exemples variats per aprofundir i reforçar més les seves opinions, ja d'entrada crítiques amb les pseudociències. Però tant de bo que hi hagués un munt de lectors amb esperit obert i net de prejudicis que compréssin el llibre, per qüestionar les pròpies creences i així introduir-se en camps que no coneixen prou o en els que tenen dubtes. Tant de bo...

El llibre és editat per Cossetània, en la col·lecció De cent en cent